

Publikaties

Mededelingen EIS-Nederland

68. Berg, M., 1993. De oecologie en verspreiding van de Havenpissebed. *Natura* 90(8): 178-182, fig 1-4.

Een uitgebreide verhandeling over de ecologie en verspreiding van *Ligia oceanica*, de havenpissebed of zeepissebed. Met 1 kaart.

69. Mol, A. & B. van Aartsen, 1994. Het geslacht *Monoctenus* in Nederland (Hymenoptera: Symphyta). *Ent.Ber.Amst.* 54(7): 129-134, fig 1-4.

Bespreking van de twee Nederlandse soorten van het geslacht, waarbij *M. obscuratus* voor het eerst voor Nederland gemeld wordt. Taxonomie, levenswijze en verspreiding komen aan de orde. Met 1 kaart waarop beide soorten ingetekend zijn.

71. As, B. van & R.M.J.C. Kleukers. *Meconema meridionale*, de zuidelijke boomsprinkhaan, nieuw voor Nederland (Orthoptera: Tettigoniidae). *Ent. Ber. Amst.* 54(10): 181-185, fig 1-10, tabel 1.

Meconema meridionale wordt als nieuwe soort voor de fauna gemeld. De soort is waargenomen in het Rijnmondgebied. De verschillen met *M. thalassinum* worden besproken. Ook wordt de herkomst van deze van oorsprong Zuid Europese dieren bediscussieerd. Met 1 kaart van de Europese verspreiding en 1 kaart van de verspreiding in het Rijnmondgebied.

72. Berg, M., 1995. De mierenpissebed *Platyarthrus hoffmannseggii*, een mysterieuze gast in mieren nesten. *Natura* 92(3): 62-65, fig 1-4, tabel 1.

In dit artikel wordt een algemene inleiding over myrmecofiele soorten gegeven, waarna dieper ingegaan wordt op levenswijze en verspreiding van *Platyarthrus hoffmannseggii*. Met 1 kaart.

Andere EIS-publikaties

Wasscher, M. & R. Kleukers, 1995. Verspreidingsgegevens van de Nederlandse libellen (Odonata). Overzicht van de Nederlandse gegevensbestanden (stand eind 1994). Intern rapport Stichting European Invertebrate Survey - Nederland. p 1-73, bijna 200 kaarten. In opdracht van het IKC-Natuurbeheer heeft EIS onderzocht waar gegevens over de Nederlandse libellen aanwezig zijn. In dit rapport wordt aangegeven hoeveel van de gegevens in de databank van hetzij EIS hetzij het jeugdbonds-libellenproject aanwezig zijn. Tevens worden van elke soort kaartje gegeven met de waarnemingen van de soort voor 1950, tussen 1950 en 1990 en na 1990. Deze informatie is ook opgenomen in de bijlage bij deze Nieuwsbrief.

Overige publikaties

Met bijdragen van Erik van Nieukerken en Wouter van Steenis

Bolsius, E.C.A., J.H.M. Eulderink (redactie), 1994. Een digitaal bestand voor de landschapsecologie van Nederland: eindrapport van het LKN-project. LKN-rapport 4. Rijksplanologische Dienst, Den Haag. 130 p, 30 voorbeeldkaarten. Inclusief demonstratiecassette. ISBN 90-5456-003-7

Het project Landschapsecologische Kartering Nederland (LKN) is in het midden van de jaren '80 vanuit de Rijksplanologische Dienst opgestart, om alle beschikbare ecologische gegevens in één programma onder te brengen. Daardoor zouden de gegevens beter beschikbaar worden voor beleidsmakers op verschillende niveaus. Het

project is nu afgerond, en de resultaat wordt in dit boek beschreven. Een aantal mogelijke toepassingen wordt gedemonstreerd. Op het gebied van geomorfologie, bodem, grondwaterstanden, landschap en vegetatie zijn vele gegevens opgenomen die onderling goed te combineren zijn. Helaas is het voor de fauna, toch ook een belangrijke groep in ecologisch opzicht, aanmerkelijk minder goed gesteld. Van de fauna wordt opgemerkt "... enkele soortgroepen die nog niet in een landsdekkend bestand zijn ondergebracht en daarom niet in LKN voorkomen." De wel opgenomen soortgroepen zijn planten (als vegetatie), broedvogels, zoogdieren, reptielen en amfibieën. De RPD heeft niet de moeite genomen te informeren bij EIS of bij de Vlinderstichting naar databestanden van insecten die mogelijk ook ingevoegd kunnen worden. Kortom, het programma werkt prima, de toepassingen zijn interessant, maar de beschikbare gegevens laten zeer te wensen over. Over de kosten die verbonden zijn aan het gebruik van het bestand is mij overigens niets bekend. Informatie bij de RPD.

WvS

Bruyne, R.H., R.A. Bank, J.P.H.M. Adema & F.A. Perk, 1994. Nederlandse naamlijst van de weekdieren (Mollusca) van Nederland en België. Nederlandse Malacologische Vereniging. p 1-149.

Dit boekwerk geeft een overzicht van de Nederlandse namen van alle inheemse Mollusca. Eerst wordt de historie van Nederlandse namen van de weekdieren geschetst. Het grootste deel van het boek bestaat uit de naamlijst. Voor alle soorten is een overzicht gegeven van alle toe nu toe in de literatuur, zowel wetenschappelijk als populair, gebruikte Nederlandse namen. Voor elke soort wordt één naam voorgesteld als de Nederlandse naam. Twee hoofdstukken van het boek zijn gewijd aan de verantwoording van de manier waarop de namen gekozen zijn.

WvS

Dam, I. van, W. Koopman & J. Schaffers, 1995. Dagactieve nachtvlinders. Wetenschappelijke Mededeling KNNV nr. 213. Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht & De Vlinderstichting, Wageningen. 80 p, 31 kleurenplaten. Bestellen: KNNV, Oude Gracht 237, 3511 NK Utrecht. Prijs: f 29,50 (exclusief verzendkosten).

In dit boekje worden 176 soorten vlinders besproken en afgebeeld op 31 kleurenplaten. Zo'n aantal platen is voor deze serie uitzonderlijk en verhoogt de aantrekkelijkheid van dit boekje. De foto's zijn op ware grootte, wat voor sommige soorten wat aan de kleine kant is, maar de meeste soorten laten zich er vrij goed door herkennen. Naast deze foto's is er per soort een korte tekst met gegevens over vliegtijd, voorkomen, waardplant en bijzonderheden. Er zijn bovendien 6 kleurenplaten met fraaie aquarellen van opvallende rupsen. De titel is eigenlijk misleidend: een groot deel van de behandelde soorten is zelden of nooit overdag actief: bijv. slechts twee soorten pijlstaarten behoren tot de echte dagactieve vlinders, maar vrijwel alle soorten van deze familie worden besproken. Naast de echte dagactieve vlinders lijkt de keuze vooral gevallen te zijn op de kleinere duidelijk herkenbare groepen nachtvlinders, vaak samengevat als 'spinners' (Lasiocampidae, Sphingidae, Notodontidae, Lymantriidae, Hepialidae e.d.). Van de grote groepen als spanners en uilen wordt slechts een kleine selectie gegeven en van de micro's (ca 1400 soorten!) slechts zo'n 15 soorten. Het is eigenlijk jammer dat (niet alleen in dit boekje) zo hardnekkig wordt vastgehouden aan de onwetenschappelijke indeling van macro- en microvlinders.

Om de vlinders te determineren moet men simpel plaatjes kijken, een tabel ontbreekt. Ook geeft de tekst geen aanwijzingen over het belang van kenmerken en ontbreken gegevens over het voorkomen van er op lijkende niet opgenomen soorten. Het determineren van de compleet behandelde groepen zal hier redelijk mee gaan, maar in de grotere groepen is de kans op een foute determinatie soms vrij groot doordat erop lijkende soorten ontbreken.

Ook zal degen die er rupsen mee wil determineren gauw merken dat hij/zij rupsen vindt die niet afgebeeld zijn. Kortom, dit boekje is een aardige en rijk geïllustreerde inleiding en eerste kennismaking met andere vlinders dan dagvlinders, maar voor zekere determinaties zal men toch gauw naar andere boeken moeten grijpen, zoals de ook genoemde gids van Skinner voor nachtvinders, de vanouds bekende Ter Haar en bijv. de rupsengids van Carter & Hargreaves.

EJVn

Desender, K., M. Dufrêne, M. Loreau, M.L. Luff & J-P. Maelfait (eds.), 1994. *Carabid Beetles: Ecology and Evolution. Series Entomologica Volume 51. Kluwer Academic Publishers, Dordrecht/Boston/London. 474 p. ISBN 0-7923-2461-1. Prijs (gebonden): f 435,00.*

Dit zeer fraai vormgegeven boekwerk bevat een groot deel van de lezingen en papers gepresenteerd op het 8e Europese Carabiden Congres, tevens 2e Internationale Carabidologen Congres gehouden van 1-4 september 1992 in Leuven (Universiteit) en Brussel (KBIN) in België. De lezingen zijn in vier hoofdstukken ingedeeld: Biogeografie & evolutionaire ecologie (met 13 artikelen), levenswijze & populatiebiologie (21 artikelen), levensgemeenschappen & bescherming (27 artikelen) en Loopkevers in land- en bosbouw (10 artikelen). Het boek besluit met een auteursindex.

Een ieder die op de hoogte wil zijn van alles wat er speelt op het gebied van ecologie en evolutie van loopkevers doet er goed aan dit boek te bestuderen. Helaas is het boek behoorlijk prijzig.

WvS

Gittenberger, E. & A.D.P. van Peursen, 1992. *Corbicula's in Nederland. Correspondentieblad van de Nederlandse Malacologische Vereniging No. 268.: 1031-1034. Met twee kaarten.*

Recent hebben twee soorten van het genus *Corbicula* (Mollusca: korfmoossels) zich in Nederland in de rivieren gevestigd. Dit artikel roept op tot het doorgeven van waarnemingen.

WvS

Hollander, H. & P. van der Reest, 1994. *Rode lijst van bedreigde zoogdieren in Nederland (basisdocument) - Red Data Book of threatened Mammals in the Netherlands.. Mededeling nummer 15 van de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming (VZZ), Utrecht. 95 p.*

In dit basisdocument worden alle inheemse zoogdieren getoetst met de rode lijst criteria zoals die zijn vastgesteld door het ministerie van LNV. Van alle soorten die op de rode lijst geplaatst worden (30 van de 65 soorten) wordt een beschrijving gegeven van voorkomen, ecologie, bedreigingen en eventuele aanbevelingen. EIS zal voor een aantal groepen ongewervelden op vergelijkbare wijze voorstellen voor rode lijsten opstellen.

WvS

Insektenwerkgroep KNNV afdeling Arnhem, 1995. *"Stikke Trui" Verslag van een inventarisatie 1990-1994. Insekten, reptielen en amfibieën, planten. 1-54. Uitgave in eigen beheer van de werkgroep.*

De Stikke Trui is een voormalige zandafgraving in het Nationaal Park de Veluwezoom. De werkgroep inventariseert al vijf jaar

verschillende diergroepen. In het rapport volgen na een beschrijving van het gebied lijsten van waargenomen soorten van de volgende insectengroepen: Odonata, Orthoptera, Heteroptera, Lepidoptera, Hymenoptera, Coleoptera (met afzonderlijke lijsten van Curculionidea en Chrysomelidae), Neuroptera, Mecoptera en Diptera. Bij de meeste lijsten wordt een korte toelichting gegeven. In het totaal zijn in het kleine gebied (ongeveer 10 ha) meer dan 1000 soorten insecten waargenomen.

WvS

Jansen, S.R.J., D. Bal, H.M. Beije, R. During, Y.R. Hoogeveen & R.W. Uytendinck, 1993. *Ontwerpnota Ecosysteemvisies EHS: Kwaliteiten en prioriteiten in de ecologische hoofdstructuur van Nederland. Werkdocument IKC-NBLF nr. 48. Wagenin- gen, IKC-NBLF Ministerie van LNV. 229 p, bijlagen 113 p. Bestellen: IKC-Natuurbeheer, Postbus 30, 6700 AA Wageningen. Prijs: f 17,00.*

Deze nota is op het moment het uitgangspunt voor het overheidsbeleid op het gebied van de ecologische hoofdstructuur. In de nota worden alle Nederlandse ecosystemen behandeld, inclusief de daarbij horende "doelsoorten" voor het beleid. Ondanks de vele onvolkomenheden is het een boekwerk dat iedereen die op de hoogte wil blijven met het beleid ten aanzien van de ecologische hoofdstructuur, en daarmee met het nederlandse natuurbeschermingsbeleid, zeker moet lezen.

WvS

Koomen, P. & J. van Tol, 1993. *Het verborgene ontsloten. De haalbaarheid van een centraal informatiesysteem van geografisch gerangschikte gegevens van cryptobiota. Commissie voor Inventarisatie en Natuurbescherming van de Nederlandse Entomologische Vereniging, Amsterdam. 150 p.*

Koomen en van Tol hebben in opdracht van de CIN onderzocht wat de mogelijkheden zijn voor een registratie- en informatiesysteem dat tot doel heeft "het leveren van een bijdrage aan de instandhouding van de natuurlijke rijkdom aan onopvallende planten en dieren in Nederland". Op grond van interviews met vele betrokkenen komen Koomen en van Tol tot een voorstel voor een opzet van een systeem. Zie voor een uitgebreide discussie over het onderwerp en het voorstel elders in deze Nieuwsbrief.

WvS

Lam, E., 1994. *De loopkevers van het Gooi. Stichting Jeugdbonds- uitgeverij, Utrecht. 163 p, 10 figuren, 177 verspreidingskaarten. ISBN 90-5107-025. Bestellen: Jeugdbondsuitgeverij, Utrecht, gironummer 233040 o.v.v. "De loopkevers van het Gooi". Prijs: f 11,00.*

Tussen 1980 en 1990 hebben leden van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie district het Gooi een zeer intensieve inventarisatie verricht naar het voorkomen van loopkevers in het Gooi. Dit boekje geeft het resultaat van vele jaren veldwerk. Ook alle openbare collecties zijn onderzocht op loopkevers uit het Gooi. Het boek begint met een uitgebreide inleiding over methode, veranderingen in de loopkeverfauna, biotoopvoorkeur en aanbevelingen voor terreinbeheer. Daarna volgt het atlasdeel met van elke ooit in het Gooi waargenomen soort een verspreidingskaart op km²-schaal, een biotoopdiagram en een fenologiediagram. Ook wordt aangegeven in welke decennia de soort in het Gooi is waargenomen. Het geeft een zeer gedetailleerd beeld van het voorkomen van deze soort in een relatief soortenrijk stukje Nederland.

WvS

Peursen, A.D.P., 1993. Resultaten van een oproep om de Nederlandse Corbicula's te melden. *Corresp.blad Nederlandse Malacologische Vereniging*, no 275: 162-164. 1 kaart.

Peursen, A.D.P. van, 1994. *Corbicula's in Nederland. De Kreukel* 30 nummer 2: 25-35. 4 foto's, 2 kaarten.

Peursen, A.D.P. van, 1994. *Literatuur over de Nederlandse Corbicula's. Corresp.-blad Nederlandse Malacologische Vereniging* No 278: 82-83.

Deze drie artikelen zijn alle het gevolg van de oproep over informatie van de Nederlandse *Corbicula's* in 1992 (Gittenberger en van Peursen: zie boven). De artikelen geven uitsluitend over de taxonomische en nomenclatorische verwarring en over het tegenwoordige voorkomen van de twee soorten in Nederland.

WvS

Raad voor het Natuurbeheer, 1995. *Natuur buiten natuurgebieden: Actief beleid voor 'algemene natuurkwaliteit': een handreiking. Raad voor het natuurbeheer, Utrecht. 34 p. Adres: Maliebaan 41, 3581 CD Utrecht, tel 030-331441*

De Raad voor het Natuurbeheer geeft met dit advies een heldere inleiding over natuur buiten natuurgebieden, het belang van deze natuur en mogelijkheden om deze natuur te behouden. Het advies is een goede aanzet tot natuurbehoud met name voor gemeenten en grondbezitters die wel iets willen doen aan het behoud van de natuur, maar niet weten hoe dat moet. Voor mensen die zich al inzetten voor de natuur staat er weinig nieuws in.

WvS

Siepel, H., 1992. *Bosgebonden fauna: een faunistische aanvulling op Bosgemeenschappen. Rin-rapport 92/33. Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Arnhem. 68 p. Bestellen: IBN-DLO, Wageningen. Gironummer 948540 o.v.v. Rin-rapport 92/33. Prijs: f 12,00*

In dit rapport wordt een overzicht gegeven van de fauna van de Nederlandse bossen. Het is een aanvulling op het in 1991 verschenen deel 5 uit de serie "natuurbeheer in Nederland": Bosgemeenschappen (Van der Werf, 1991). Doel hiervan is het aanvullen van de door het Ministerie van LNV op te stellen ecosysteemvisie bos met een onderbouwd faunagedeelte. Siepel bespreekt eerst uitgebreid de gewervelden. Vervolgens komt een overzicht van aan bos gebonden ongewervelden. Waar dit overzicht op gebaseerd is, is onduidelijk. De totale lijst omvat 2582 soorten. Ik ken lang niet alle soorten. Daarom wil ik ingaan op de zweefvliegen. Opgesomd worden 27 soorten. Een deel van de soorten is niet typisch voor bossen (*Microdon devius*: kalkgraslanden, *Dasyrphus tricornatus*: heidevelden, tuinen etc.). Van het geslacht *Brachyopa* wordt de alleen een weinig aan bossen gebonden soort (*B. bicolor*) genoemd. De niet in Nederland voorkomende *Cheilosia morio* staat wel in de lijst, terwijl typische bossoorten als *Cheilosia fasciata* en *C. lenis* niet genoemd worden. Ook soorten van het geslacht *Sphegina*, gebonden aan bosbeken, staan niet in de lijst. Uit deze lijst is een "Lijst van kwaliteitsparameters" samengesteld. Dit zijn soorten die "typisch voor het bostype zijn, goed herkenbaar zijn en hetzij van internationale betekenis, hetzij zeldzaam in Nederland zijn". Waarschijnlijk zullen dit de soorten zijn die in de ecosysteemvisie bos een zwaar gewicht meekrijgen. Dan zijn van de 27 soorten nog slechts twee soorten over: *Volucella pellucens* en *Dasyrphus tricornatus*. Dit zijn goed herkenbare soorten, maar niet typisch voor welk bos dan ook, niet zeldzaam en al helemaal niet van internationale betekenis. Tientallen andere soorten zweefvliegen verdienen veel eerder een plaatsje op de lijst, en als je beperkt tot goed

herkenbare soorten blijven er nog zeker 10 over. Ik hoop dat de zweefvliegen niet representatief zijn voor alle insecten, maar ik vrees dat Nederland een lijst van bossoorten rijker is die nauwelijks gefundeerd is, maar wel een grote rol gaat spelen in het bosbeleid.

WvS

Siepel, H., F.A. Bink, S. Broekhuizen, A.H.P. Stumpel & W.K.R.E. van Wingerden, 1993. *De internationale betekenis van Nederland voor de fauna. Deel 1. de terrestrische fauna. IBN-rapport 012. ISBN 0928-6888. Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Wageningen. 234 p met Europese verspreidingskaarten. Bestellen: IBN-DLO Wageningen, giro 948540 met vermelding van IBN-rapport 012. Prijs f 60,00.*

In het kader van het natuurbeleid is het noodzakelijk een beeld te hebben van de soorten waarvoor Nederland belangrijk is, en waarvoor Nederland dus een grote internationale verantwoordelijkheid heeft. In dit rapport wordt hiertoe een aanzet gegeven. Hierbij zijn de ligging van Nederland ten opzichte van het verspreidingsgebied van de soort (centraal, subcentraal, submarginaal en marginaal) en het procentuele aandeel van west Europa in het totale verspreidingsgebied de variabelen waarmee het internationale belang van Nederland wordt bepaald. Vervolgens wordt bepaald in welke biotopen veel van de geselecteerde soorten voorkomen, want dit zijn biotopen waarvoor Nederland een internationale verantwoordelijkheid heeft. Helaas beperkt het rapport zich tot de zoogdieren, amfibieën, reptielen, loopkevers, dagvlinders en sprinkhanen, met als argument dat het maken van internationale verspreidingskaarten voor andere diergroepen sterk bemoeilijkt wordt door een gebrek aan gegevens of taxonomische problemen. (De vogels worden niet genoemd). Het is jammer dat dit argument er weer eens voor zorgt dat slechts de meest bekende diergroepen bij de beleidsmakers op tafel komen.

WvS

Siepel, H., R.J. Knijn, F.J.J. Niewold & H.J.L. Heessen, 1993. *De internationale betekenis van Nederland voor de fauna. Deel 2. de aquatische fauna. IBN-rapport 023. ISBN 0928-6888. Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Wageningen. 112 p met Europese verspreidingskaarten. Bestellen: IBN-DLO Wageningen, giro 948540 met vermelding van IBN-rapport 023. Prijs f 35,00.*

Dit rapport heeft dezelfde opzet als het voorgaande. In het rapport worden behandeld de zeezoogdieren, de vissen, de libellen, de kreeftachtigen (> 5 cm) en de stekelhuidigen. Daarmee is meteen aangegeven dat ook dit rapport een gering deel van de aquatische fauna behandelt.

WvS

Smit, J., 1995. *Bijen en Wespen van het emplacement te Westervoort. Verslag van een inventarisatie 1987-1994. 1-23, grafiek 1-7, kaart 1-4.*

Acht jaar onderzoek aan Hymenoptera heeft de imposante lijst van 177 soorten Aculeata en 44 soorten Symphyta opgeleverd. In dit verslag wordt het emplacement beschreven en kort ingegaan op een viertal zeldzame soorten die in het terrein zijn waargenomen. Ook wordt het soortenaantal vergeleken met dat uit vergelijkbare emplacementen in Zuid-Limburg. In een kort hoofdstuk worden beheersaanbevelingen gegeven. Tenslotte wordt een lijst van alle waargenomen Hymenoptera gegeven met aanduiding van de jaren waarin de soorten zijn aangetroffen.

WvS

Witte, J.P.M. & R. van der Meijden, 1995. *Verspreidingskaarten van de botanische kwaliteit in Nederland uit FLORBASE*. *Gorteria* 21: 3-59. 6 fig. en 32 kaarten.

Het bestand FLORBASE (4½ miljoen waarnemingen van planten op 1kmx1km schaal) wordt gebruikt voor het maken van kaarten van de verspreiding van ecologische plantengroepen. In dit artikel worden verschillende mogelijkheden getoond om hiaten in het gegevensbestand op te vullen. De resultaten worden getoond op 32 kleurenkaartjes van Nederland. Zeer interessante materie voor EIS. Helaas hebben we nog geen bestanden die zo compleet zijn als FLORBASE voor planten. De gebruikte opvulmethoden zijn wellicht ook met minder waarnemingen te gebruiken.

WvS

Electronische publikaties

Ornithologisch Basisregister 1994. Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg/Heerlen, 1994. 1 diskette, f 25,-.

Duuren, L. van, E.J. van IJendoorn & E.R. Osieck, 1994. *Nederlandse naamlijst van Holarctische vogels. 2 diskettes, runtime Paradox, Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg/Heerlen, 1994. 1 diskette, f 25,-.*

Namen en coderingen flora en fauna 1994. Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg/Heerlen; IKC-Natuurbeheer, Wageningen, 1994. 1 diskette, f 50,-.

Na het eerder in de Nieuwsbrief (21: 26) besproken Botanische basisregister (waarvan inmiddels weer een nieuwe versie verscheen) heeft het CBS drie nieuwe publikaties met naamlijsten op het gebied van flora en fauna uitgegeven.

De eerste twee publikaties betreffen weliswaar gewervelde dieren - vogels - maar zijn voor ons van belang als voorbeeld en als bron voor informatie voor onderzoekers aan bijv. parasieten van vogels. Het ornithologisch basisregister bevat behalve Nederlandse en wetenschappelijke namen ook namen in 4 andere moderne talen, de zgn. 'Euringcode', diverse codes en nummers, informatie over status (Rode Lijst, diverse SOVON projecten), oecologische groep, trekstatus, een schat aan broedgegevens (aantal eieren, broedtijd etc.), morfologie en voedsel. Om deze lijst te raadplegen dient het programma CBSVIEW geïnstalleerd te worden (zie onder).

De Holarctische naamlijst bevat uitsluitend de wetenschappelijke en Nederlandse naam, systematisch nummer, familienummer en status. Er is ook een tekstbestand met nadere toelichting.

Bij beide vogellijsten valt het ontbreken van auteursnamen van de soorten op. Het bij ongewervelden vrijwel verplicht citeren van die auteursnaam is bij vogels kennelijk niet meer gebruikelijk. Op zich is dat jammer, omdat het opzoeken van die informatie (er zijn tijdschriften die dat er wel bij willen!) tamelijk lastig blijkt te zijn. Misschien iets voor de volgende versie. Deze lijst draait i.t.t. de anderen onder Paradox runtime, dat bijgeleverd wordt en waarvoor men een licentieformulier moet tekenen en retourneren aan het CBS. Deze omslachtige weg zal door velen, naar ik verwacht, nagelaten worden. Het voordeel van paradox is dat de bestanden ook buiten de bijgeleverde programmatuur met Paradox of nieuwere versies van bijv. dBase gelezen kunnen worden. Overigens is de voorgeschreven installatie vrij rigide en laat bijv. geen 'eigenwijze' eigen keuze van Directory naam toe. Beide vogellijsten zijn belangrijke publikaties, waarvoor de gevraagde f 25 een redelijke vergoeding is.

De laatste publikatie brengt een aantal zeer diverse naamlijsten bijeen en voorziet die van codes, nl.: hogere planten, mossen,

korstmossen, kranswieren, paddestoelen, slijmzwammen, dagvliners, loopkevers, vissen, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren. De lijsten zijn kale lijsten van namen en coderingen, soms zonder auteursnamen. Volgens het bijgeleverde boekje (nog) zonder, dus daar wordt kennelijk aan gewerkt. Ook deze lijsten zijn alleen via het bijgeleverde CBS view in te zien. Hiermee zijn ook selecties te maken en uit te voeren naar diverse formaten. Een groot nadeel van CBS view is dat men niet eenvoudig het hele bestand kan selecteren en uitvoeren. Alle soorten moet men handmatig selecteren. Bovendien zijn de lijsten alleen alfabetisch gerangschikt te zien. De lijsten hogere planten en vogels dupliceren die van de basisregisters en de overige lijsten zijn simpele compilaties van recente literatuur. Het is niet duidelijk in hoeverre de PGO's bij deze publikatie zijn betrokken, in elk geval worden ze niet in het begeleidende boekje genoemd. De codering van de loopkevers is weer een nieuwe overbodige codering: er bestaat een goede EIS code voor en voor zover ik weet is hier geen overleg geweest. Het doet wat overdreven aan dat vermeld wordt dat voor het gebruik van deze lijsten, waarvan niet één origineel is, bronvermelding verplicht is. Dat is voor wetenschappelijke naamlijsten een onmogelijke en hachelijke eis: indien men uniforme naamgeving en codering wil stimuleren dienen zulke publikaties bijna voor niets verspreid te worden en moeten ze oneindig gecopieerd mogen worden. De lijsten lagere planten in deze publikatie voldoen wel aan een behoefte maar hadden m.i. beter als dBase bestand of ASCII file met vaste kolomindeling geleverd kunnen worden. Deze publikatie is voor wat zij biedt tamelijk prijzig. Rest een opmerking over de presentatie: het CBS stopt al deze diskettes in plastic cassettes van 16,5 x 17,5 cm. Dit is handig om in de kast te zetten en het bijbehorende boekje op te bergen, maar anderzijds een tamelijk milieu-onvriendelijke oplossing. De meeste computerbezitters zullen hun diskettes toch in een diskettebakje opbergen. Misschien is het in de toekomst mogelijk het bijbehorende boekje steviger uit te voeren met een opbergruimte voor de diskette. Wellicht kunnen de lijsten daarnaast via het internet of een bulletin board aangeboden worden: daarmee worden ze goedkoper en spaart men het milieu.

EJvN

Buitenlandse publikaties

Goethem, J.L. van & P. Grootaert (ed.), 1992. *Faunal inventories of sites for cartography and nature conservation. Proceedings of the 8th international colloquium of the European Invertebrate Survey, Brussels, 9-10 september 1991. p 1-247. 29 papers met inleiding en conclusies en auteursindex. Uitgave van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Vautierstraat 29, 1040 Brussel, België.*

Dit lijvige boekwerk is een verslag van het internationale EIS-symposium van 1991. Het bestaat uit 29 papers gespreid over het brede scala waar EIS zich mee bezig houdt. Aan de orde komen onder andere gebruik van verspreidingsgegevens voor bescherming van soorten en gebieden, monitoringsystemen, verschillende kanten van het gebruik van grotere databestanden, toepassing van faunistische gegevens in bescherming en beheer, biologische waterkwaliteitsbepaling, een voorstel voor een rode lijst van Belgische Lycosidae en faunistische stukken over Lepidoptera-Rhopalocera (F, B) Orthoptera (B), Diptera - Syrphidae (B), Diptera - Pipunculidae (Europa), Diptera - Dolichopodidae (B) Coleoptera - Carabidae (B), Coleoptera - Elateridae (L), Mollusca (B), Rotifera (B) en Trichoptera (B). Het boek geeft een goed beeld van al het werk waaraan door de verschillende Europese EIS-organisaties gewerkt wordt.

WvS

Vogt, D., P. Hey-Reidt & K. Groh, 1994. *Regionalkataster des Landes Rheinland-Pfalz: Prodromus zu einem Atlas der Mollusken von Rheinland-Pfalz. Erfassung der westpaläarktischen Tiergruppen - Fundorkataster der Bundesrepublik Deutschland, Teil 20. 253 p, 203 verspreidingskaarten. Bestellen: Dr Harald Schreiber, Lehrstuhl für Biogeographie, Universität des Saarlandes, Postfach 151150, D-66041 Saarbrücken. Prijs: DM 30,00.*

In dit twintigste deel uit de serie verspreidingsatlassen van Duitsland worden de mollusken van de deelstaat Rheinland-Pfalz behandeld. Na een beknopte inleiding over de inventarisatiemethode volgen van alle soorten verspreidingskaarten. De voorlopige atlas is gebaseerd op 30.000 waarnemingen.

WvS

Vooraankondiging atlanten bodemfauna

In december 1995 zullen atlanten voor drie groepen bodemfauna worden uitgegeven. Het betreft de 'Preliminary atlas of the terrestrial Isopods of the Netherlands' (landpissebedden), de 'Preliminary atlas of the Millipedes of the Netherlands' (miljoenpoten) en de 'Preliminary atlas of the Centipedes of the Netherlands' (duizendpoten). De verspreiding van alle soorten behorende tot één van deze drie groepen wordt aan de hand van kaartjes weergegeven en zal de stand van zaken weergeven tot op dat moment. De kaartjes worden vooraf gegaan door een korte inleiding over het klimaat in Nederland en het voorkomen van verschillende bodemtypen. De verspreiding kan aan de hand van overlegvellen gerelateerd worden aan bodemtype, microklimaat of plantengeografische districten. Deze publikaties, in het Engels en mede uitgegeven door EIS-Nederland, zullen verschijnen in een rapportenserie van de Vrije Universiteit. De afzonderlijke rapporten gaan ongeveer f 10,- kosten. Belangstellenden kunnen contact opnemen met ondergetekende.

Matty Berg

EIS-nieuws

EIS en NNM ondertekenen convenant

Een periode van onderhandelingen werd op 30 maart afgesloten met de officiële ondertekening van het Convenant tussen het Nationaal Natuurhistorisch Museum (NNM) en de Stichting European Invertebrate Survey - Nederland (EIS-NL). Tijdens een korte (in)formele bijeenkomst spraken de directeur van het NNM, drs. W. J. van der Weiden, de voorzitter van EIS, prof. dr. G. van der Velde en het hoofd van de sector Onderzoek en Collectiebeheer van het NNM, drs. J. Krikken over de gezamenlijke intentie om het verspreidingsonderzoek aan ongewervelden in ons land te versterken en daartoe de vanouds bestaande samenwerking in een nieuw jasje voort te zetten.

Het convenant werd vervolgens ondertekend door de directeur en de voorzitter en secretaris van EIS-NL. Naast genoemde personen was het bijna voltallige bestuur van EIS aanwezig, alsmede de beheerder van het bureau, Erik van Nieukerken en het hoofd van de afdeling Entomologie (NNM), dr. R. de Jong. Bij deze afdeling zijn de bij het NNM aangestelde EIS medewerkers organisatorisch ondergebracht.

Deze bijeenkomst werd voorafgegaan door het eerste overleg tussen EIS bureau en bestuur, zoals dat voortaan elke twee maanden gehouden zal worden. Dit overleg vond plaats in een open en prettige sfeer en geeft ons alle vertrouwen in een goede samenwerking.

Het Convenant

EIS Nederland en het NNM hebben doelstellingen die in grote mate overlappen. Daarom is het van groot belang dat er een samenwerkingsverband is tussen EIS en het NNM. Deze samenwerking wordt in het convenant nader uitgewerkt.

De gezamenlijke doelstellingen van EIS en het NNM zijn:

- het gezamenlijk vergroten en verbeteren van de EIS-databestanden, ter bevordering van de kennis over de fauna van ongewervelde dieren in Nederland en hun geografische verspreiding;
- het gezamenlijk uitbrengen van publikaties in de serie "Nederlandse Fauna". Ook andere werken, waaraan door beide organisaties is meegewerkt, worden gezamenlijk uitgegeven.

EIS biedt inhoudelijke ondersteuning van museumprojecten, zoals "Fauna van Nederland" en "Zoölogisch basisregister" en ook gegevens uit het EIS-databestand voor non-profit doeleinden, natuurlijk in overeenstemming met de afspraken hierover met de werkgroepen.

Het museum biedt 1,3 formatieplaats, huisvesting (inclusief bureaunkosten) voor vast personeel en voor medewerkers die met projecten bezig zijn, ondersteuning bij de "EIS-Nieuwsbrief" (EIS-uitgave) en "Nederlandse Faunistische Mededelingen" (gezamenlijke EIS- en museumuitgave) en ondersteuning door de afdeling automatisering.

Door het convenant zijn het NNM en EIS-Nederland twee gelijkwaardige partners geworden, die duidelijk geregeld hebben wat de gezamenlijke doelen zijn, en wat de wederzijdse inzet is die het bereiken van deze doelen moet garanderen.

De samenwerking op zich is niet nieuw, maar nu geformaliseerd,